

1041/2017

Espoon lausunto hallituksen esityksestä laiksi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista

(Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 1.3.2017 TEM/1260/03.01.01/2016)

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset (HE, luku 3)

5) Ovatko esityksen tavoitteet bikein asetettuina?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

6) Mahdollinensanallinen perustelu

Esitetty uudistus on rohkea, ja luo mahdollisuuksia. Kaikkien esityksen tavoitteiden taustalla oleva peruslähtökohta kestävän taloudellisen kasvun tavoittelusta on oikea. Esityksen mukaan maakunnat kehittävät kasvunsa itse omien menestysreseptiensä avulla ja kasvu kumpuaa jokaisen alueen omista vahvuuksista (s.6, 60). Espoon kannalta on tärkeää, että hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämistä ja kasvupalveluista sekä esitys kasvupalveluiden järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa tunnistavat pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan erityisaseman Suomen talouden veturina (s. 47–48), luovat liikkumatilaa nimenomaan tämän alueen tarpeisiin vastaamiseksi sekä kasvattavat pääkaupunkiseudun kaupunkien ja muiden kasvupalveluiden järjestämisestä Uudellamaalla vastaavan kuntayhtymän jäseneksi liittyvien kuntien roolia valtion rahoittamien kasvupalveluiden saralla.

Suurten kaupunkien merkitys koko Suomen hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille keskeinen ja erityisen suuri merkitys on pääkaupunkiseudulla, jossa yritystoiminta on poikkeuksellisen kansainvälistä. Koko maan tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista kohdistuu Uudellemaalle 44 prosenttia. Pääkaupunkiseudulle keskittyy 40 prosenttia yritysten liikevaihdosta, lähes kolmannes bruttokansantuotteesta ja noin 30 prosenttia yksityisen sektorin työpaikoista. Noin puolet Suomen maahanmuuttajista asuu pääkaupunkiseudulla, mikä merkitsee kasvupalveluille Uudellamaalla yhtäältä poikkeuksellisia haasteita maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen kannalta ja toisaalta ainutlaatuisia mahdollisuuksia kansainvälisten osaajien kasvua tukevan osaamisen näkökulmasta.

7) Tukevatko keskeiset ehdotukset esityksen tavoitteita?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

1041/2017

8) Mahdollinen sanallinerperustelu

Lakiesityksessä ja sen perusteluissa esitetyt keskeiset ehdotukset ovat joiltain osin ristiriidassa tavoitteiden kanssa. Kasvupalvelujen maakuntien välisen rahoitusjaon kriteerit eivät huomioi keskeisiä kasvun tavoitteita, vaan ovat luonteeltaan liian passiivisia. Kasvupalvelujen rahoituksen yleiskatteellisuus on riski rahoituksen riittävyydelle. Palvelutuotannon siirtymiseen julkiselta toimijalta yksityissektorille liittyy paljon epävarmuutta. Riskejä liittyy myös asiakkaan palvelukokonaisuuden hallintaan ja työnvälitykseen liittyvien valtakunnallisten ICT-ratkaisujen toimivuuteen.

Esitys siirtää kasvupalveluiden painopistettä nykyisiin ELY-keskusten ja TE-toimistojen palveluihin verrattuna kasvun tukemisen nimissä palvelemaan yritysten tarpeita mm. rahoituksen saatavuuteen, kansainvälistymiseen sekä osaavan työvoiman saatavuuteen liittyen. Tämä kysyntälähtöistä työllisyyspolitiikkaa korostava lähestymistapa on oikea, mutta esityksessä hahmotellut (s. 68) maakuntien välisen rahoitusjaon kriteerit eivät tue esityksen tavoitteita parhaalla tavalla. Jakokriteerit ja niiden painoarvot olisivat: työttömät työnhakijat (60 %), työttömyysaste (15 %) ja yritysten toimipaikat (25 %). Näillä kriteereillä ei olisi kasvupalveluiden resursoinnin kannalta merkitystä sillä, onko yrityksen toimipaikassa töissä yksi vai tuhat työntekijää. Yrityksen toimipaikkaa luontevampi jakokriteeri on työpaikkojen määrä. Jotta aiempaa kysyntälähtöisemmän työllisyyspolitiikan lakiesityksen perusteissa hahmotellut kasvun tukemiseen liittyvät lupaukset toteutuisivat, tulee työpaikkojen määrän painoarvon olla rahoituskriteereissä esitettyä korkeampi.

Kasvupalveluiden valtionrahoituksen kriteereihin tulee sisältyä kannustavuutta ja tuloksellisuutta lisääviä elementtejä. Rahoitusta tulee kohdentaa sinne, missä on edellytyksiä kasvuille ja näyttöjä tuloksellisesta kasvupalvelutoiminnasta. Vaikka työmarkkinatuen kuntien rahoitusosuudesta ei säädetä kasvupalvelulaisissa, on asialla suuri merkitys kasvun tukemiseen kohdistettavien kuntien panosten kannalta. Työmarkkinatuen rahoitusosuus tulee siirtää pois kuntien maksuvastuulta ja ottaa huomioida rahoitusta koskevassa lainsäädännössä. Kuntaosuuden poistumista puoltaa se, että maakuntaudistuksessa sosiaali- ja terveystyöpalveluiden tehtävät ovat siirtymässä maakunnalle ja työllisyyspalvelut osana kasvupalveluita alueelliselle järjestäjälle.

Työ- ja elinkeinoministeriön erilaisissa kotoutumista ja maahanmuuttajien työllistymistä koskevissa julkaisuissa toistuvasti esiintyvän näkemyksen mukaan maahanmuuttajien asiakaspalvelu vaatii 1,5 - 2 kertaa enemmän resursseja äidinkielenään suomea tai ruotsia puhuviin asiakkaisiin verrattuna. Tämän tosiasian tulee näkyä kasvupalveluiden alueellisen rahoitusjaon kriteereissä. Maakunnalliset kasvupalveluiden järjestäjät ovat tässä asiassa hyvin erilaisessa asemassa väestöpohjansa suhteen. Espoon 42 000 vieraskielisen kaupunkilaisen määrä vastaa kymmenen pienimmän maakunnan vieraskielisten asukkaiden määrää. Vuosi sitten julkaistun pääkaupunkiseudun vieraskielisen väestön ennusteen mukaan seudun työikäisestä väestöstä vuonna 2030 on 28 prosenttia vieraskielisiä. Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan maahanmuuttajien työllistyminen on tärkeää koko maan kannalta. Kasvupalvelujen rahoituksen kriteerit ja painoarvot tulee määrittää kohdentamaan rahoitusta maahanmuuttajien erityistarpeisiin lakiesityksessä esitettyä enemmän, jotta lakiesityksen perusteissa (s. 87) hahmoteltu tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas kotoutumista ja työllistymistä edistävien palveluiden kohdentaminen olisi resurssien puolesta mahdollista.

Lakiehdotuksessa kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa 12 § todetaan, että kuntayhtymälle kasvupalvelujen järjestämiseen myönnettävä rahoitus vastaisi euromäärää, joka vähennettäisiin maakuntien rahoituksesta annetun lain 22 a § perusteella Uudenmaan maakunnan valtion rahoituksesta. Mikäli erilliskorvausten rahoitus tulisi suoraan esitetyn kasvupalvelukertoimen mukaan, ei vieraskielisten osuuden kerroin kohdentuisi kuntayhtymälle, vaan Uudenmaan maakunnalle.

Vaikka alueellisen liikkumavaran kasvattaminen kasvupalveluiden järjestämisessä on oikea suuntaus verrattuna nykyiseen, varsin yksityiskohtaiseen säätelyyn ja lainsäädännön tulkintaohjeisiin, on huolestuttavaa, että kasvupalveluiden rahoitus tulisi maakunnille osana yleiskatteellista

1041/2017

valtionosuutta. Väestön ikääntyessä on vaarana, että sosiaali- ja terveystalouden kasvava palvelutarve sekä maakuntien rahoituksen kasvun rajaaminen vuosittain maakuntaindeksiin lisätynä 0,5 prosenttiyksiköllä voivat ajaa sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen kasvupalveluiden järjestämisen ja talouskasvun edellytysten luomisen edelle maakunnittain tehtävässä priorisoinnissa.

Lakiesityksen kautta avautuva näkymä kasvupalveluiden rahoituksen riittävyteen on ristiriidassa esityksen muun sisällön kanssa. Esityksessä todetaan (s. 77), että ELY-keskuksista ja TE-toimistoista siirtyvien tehtävien rahoitus valtion talousarviossa alenee vuodesta 2015 vuoteen 2019 noin neljänneksellä. Kun ko. yksiköiden henkilökunta siirtyy liikkeenluovutuksella alueellisten kasvupalveluiden järjestäjän tai sen perustaman yhtiön palvelukseen, ovat henkilöstöstä aiheutuvat kiinteät kustannukset ainakin alkuun vuoden 2019 alussa tapahtuvan uudistuksen jälkeen ennallaan. Kun kokonaisrahoitus vähenee vuosi vuodelta ja kiinteät kustannukset ovat alkuun ennallaan, herättää se kysymyksen siitä, miten aiempaa laajemmin markkinoilta hankittavat palvelut rahoitetaan.

Pykälän 18 yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 118) todetaan, että yksi lain keskeisistä periaatteista on se, että mahdollisimman paljon palveluita annetaan yksityisten tahojen tuotettavaksi. Palvelutuotannon siirtymiseen julkiselta toimijalta yksityissektorille liittyy paljon epävarmuutta. Se avaa mahdollisuuksia parempaan kokonaisvaikutavuuteen ja kokonaistaloudellisuuteen. Toisaalta esityksessä kuvatuissa kansainvälisissä esimerkeissä on myös päinvastaisia lopputulemia. Pääsääntöisesti yksityistäminen ei ole tehnyt palvelutuotannosta edullisempää.

Riskejä liittyy myös asiakkaan palvelukokonaisuuden hallintaan ja työnvälitykseen liittyvien valtakunnallisten ICT-ratkaisujen toimivuuteen. Yksi avainasia koko esityksen toimivuuden kannalta on kaikkien järjestäjien ja (soveltuvin osin) palveluntuottajien ja asiakkaiden yhteisessä käytössä oleva työnvälityspalvelu, ”työmarkkinatori”, joka optimoi työmarkkinatiedon (kysynnän ja tarjonnan) siirtymisen kaikkien toimijoiden kesken, ja on asiakasnäkökulmasta houkutteleva ja toimiva. Uudistuksen kokonaisvaikutusten arviointi on vaikeaa, kun tällaisen työmarkkinatorin valmistumisen aikataulu ja toimivuus on vielä epävarmaa.

9) Voitaasiinkoesityksen tavoitteensaavuttaa muilla keinoin?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

10) Mahdollinen sanallinerperustelu

Esityksessä kuvattujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii merkittävää toimintatavan muutosta. Pelkkä nykyisten toimijoiden ja toimintatapojen muuttaminen pienemmin säätelymuutoksien ei siten liene keino päästä tavoitteisiin.

Toisaalta esityksen perusteluissakin on kuvattu eri ratkaisuvaihtoehtoja ja erilaisia kansainvälisiä esimerkkejä, eikä niiden perusteella voida sanoa että valittu rakenteellinen ratkaisu ja voimakas yksityistäminen olisivat parhaat saati ainoat tavat päästä kohti tavoitteita.

Esimerkiksi huonot työmarkkinavalmiudet omaavien työnhakijoiden palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus voivat olla vaikeita asioita toteuttaa tuloksellisesti valitussa mallissa. Esityksen tavoite vaikeasti työllistyvien palvelujen koordinoinnista sote-palvelujen kanssa on oikea, mutta tässä valmistelun vaiheessa kokonaisuutta on vielä vaikea hahmottaa.

1041/2017

11) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 3

-

Esityksen vaikutukset HE, luku 4)**12) Ovatko esityksen vaikutukset tunnistettävällä tasolla?**

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

13) Mahdollinen sanallinen perustelu

Asiakasvaikutukset jäävät esityksessä epäselväksi. Aktiivinen ja osaava työnhakija voi hyötyä palvelujen valinnanvapaudesta, mutta passiivinen ja huonot työmarkkinavalmiudet omaava työnhakija voi hämmentyä ja passivoitua edelleen. Esimerkiksi: nykyisessä mallissa työnhakuprosessin erilaiset vaiheet ja siihen liittyvä palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus ovat pääsääntöisesti yhden toimijan, TE-toimiston, hallinnassa, ja työnhakija-asiakas voi helposti mieltää tähän prosessiin liittyvän "yhden luukun". Jatkossa tämä prosessi hajoaa monen toimijan toiminnaksi.

Hankintaosaaminen on kasvupalvelu-uudistuksen asiakasvaikutusten kannalta kohtalonkysymys. Toimiakseen esitetty malli vaatii hankintaosaamista jota ei vielä käytännössä ole olemassa. Malli vaatii järjestäjältä osaamista hankkia palvelutuotantoa, joka aidosti edistää maakunnan ja valtion kasvun kokonaistavoitteita. Yhden yksittäisen palveluja tuottavan yrityksen tavoitteena on pääsääntöisesti voiton tekeminen, ja se ei aina johda yhteneväisiin toiminnallisiin tavoitteisiin, jos järjestäjä ei osaa ostaa oikeanlaisia tuloksia. Vaikka nykyinen TE-hallinto on sinänsä kokenut palvelujen hankkija, ei nykymallissa hankita juurikaan laajoja palvelukokonaisuuksia. Tällaisten palvelukokonaisuuksien tuloksellisuuden ja laadun monitorointi on vaikeaa. Esityksenkin mukaan suurimpia tehokkuushyötyjä voidaan odottaa sellaisista palveluista joiden laatua on helppoa mitata.

Osin epäselväksi jää myös maakuntien kasvupalvelujen rahoituksen riittävyys siirtymäaikana. Kun alkuvaiheessa taataan koko nykyisen henkilöstön työllistyminen, ylittävät palkkakustannukset todennäköisesti järjestämiseen vaadittavan henkilöstön palkat. Näin markkinoilta ostettavien kasvupalvelujen ostoon jäänee siirtymäaikana suhteellisen vähän rahaa etenkin kun kasvupalvelujen kokonaisrahoitus laskee n. neljänneksellä 2015 - 2019.

Lain jatkovalmistelussa tulee tehdä kielellisten vaikutusten arviointi.

14) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 4

-

1041/2017

Asian valmistelu (HE, luku 6)

15) Vapaamuotoiset huomiot

Vaikka kasvupalvelulaissa ei säädetä Team Finland -organisaatioiden toiminnasta eikä valtakunnallisten kasvupalvelujen sisällöstä, käydään lain perusteluissa läpi kansainvälisten osaajien kytkeä yritysten kasvun ja viennin tukemiseen. Kasvupalvelulain 15 § mukaan valtakunnalliset kasvupalvelut järjestetään lainsäädännön, määrärahojen ja toimiohjeiden mukaisesti. Myöhemmin valmisteltavassa erillislainsäädännössä tulee täsmentää kasvupalvelulain perusteiden ajatusta kansainvälisten osaajien roolista valtakunnallisten kasvupalveluiden säätelyn ja rahoituksen osalta. (kts esim. s. 7).

KOMMENTIT LAKILUONNOKSEEN

Luku 1 Yleiset säännökset (1-5 §)

16) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 1

Espoo pitää arvokkaana lakiehdotuksen ensimmäisen luvun 3 § lähtökohtaa asiakkaiden kielellisten oikeuksien turvaamisesta.

Kasvupalvelujen rahoitukseen tulisi sisältyä tulokselliseen toimintaan kannustavia kriteerejä (4 §).

Kasvupalvelujen rahoituskriteereissä yritysten toimipaikkojen määrää parempi kriteeri olisi yksityisen sektorin työntekijöiden määrä. Työpaikkojen määrän painoarvo pitäisi olla esitettyä suurempi. Vieraskielisten osuus tulisi olla myös kasvupalvelujen rahoituskriteeri (4 §). (Jakokriteetit, kts. esityksen s. 68.)

(Rahoitukseen liittyvistä kysymyksistä on kirjoitettu tarkemmin vastauksessa kysymykseen 8.)

17) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 1

Maakuntien kasvupalvelujen rahoituksen ei tulisi olla yleiskatteellista (4 §).

Luku 2 Alueiden kehittäminen (6-12 §)

18) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämismenettelyistä (7 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

19) Mahdollinen sanallinerperustelu

Uudistuksessa tulee ottaa huomioon maakuntien erilaisuus ja suurten kaupunkien keskeinen merkitys Suomen kilpailukyvyllä ja suomalaisten hyvinvoinnille. Moniulotteisen ja monimutkaisen

1041/2017

uudistuksen valmistelussa on sivuutettu suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen asema ja edelleen kasvava merkitys elinvoiman, talouskasvun ja työllisyyden vetureina.

Kaupunkiseutujen ja ministeriöiden suora sopimuskomppanuus on ollut keskeinen elementti elinkeinopolitiikan ja aluekehittämisen vahvistamisessa. Suurille kaupungeille on tärkeää, että suora neuvottelumenettely toimii myös jatkossa. Lakiesityksessä tulee tuoda selkeämmin esiin suurten kaupunkien ja niiden omien toimien ja verkostojen roolia ja suoraa sopimista valtion kanssa aluekehitykseen liittyen. Käytännössä suuret kaupungit ovat tehneet kasvu- ja muut aluekehittämisen sopimukset suoraan valtion kanssa ja on ongelmallista, että maakuntaohjelma määrittää sopimusten sisältöä lakiluonnoksen 11 § mukaan. Tähän mennessä kasvusopimusten sisältö on käytännössä ollut vuorovaikutteinen maakuntaohjelman kanssa eikä maakuntaohjelma ole suoraan rajoittanut tai ohjannut sopimusten sisältöä.

Mekaaninen nykyisen maakuntakaavoituksen siirto uusille maakunnille ei ole mahdollista. Esitetty maakuntamalli ja maakuntakaavoitustehtävän siirto perustettaville maakunnille poistaa kunnilta niiden tosiasiallisen kaavoitusmonopolin etenkin, koska kuntien välillisenkin vaikutusvallan ulkopuolella ratkaistavan oikeusvaikutteisen maakuntakaavan yleispiirteisyyden tasoa ei laissa säädellä. Tuleva maakunta voisi edelleenkin hyväksyä maankäyttöä ohjaavan strategisen maakuntakaavan kuitenkin siten, ettei se muodosta oikeusvaikutusta kuntien yleis- ja asemakaavoitukseen.

Uudellamaalla aluekehittämistehtävistä vastaisi maakunta ja kasvupalveluiden järjestämisestä kuntayhtymä. Monet esityksen kuudennessa pykälässä luetelluista aluekehittämisen tehtävistä, kuten kilpailukykyyn ja taloudellisen kasvun vahvistaminen sekä kestävän työllisyyden edistäminen, ovat kasvupalveluiden järjestämisen keskeisimpiä tavoitteita. Hallinnollisesti kevyempi ja selkeämpi ratkaisu olisi Uudellamaalla ollut kaikkein selvimmän kasvupalveluihin kytkeytyvien aluekehitystehtävien siirtäminen kasvupalveluiden järjestäjän vastuulle.

Esityksen seitsemännen pykälän kolmannessa ja viidennessä momentissa tulisi lueteltujen yhteistyötahojen lisäksi mainita eksplisiittisesti myös Uudellamaalla kasvupalveluiden järjestämisestä vastaava kuntayhtymä, koska Uudenmaan kasvupalveluiden järjestämisellä on koko lain tavoitteiden toteutumisen kannalta niin suuri merkitys alueen erityislaatuisuuden vuoksi.

20) Säädetäänkö laissa riittäväselkeästi aluekehittämisen järjestelmästä, rakenerahastojen mallinnoinnista ja aluekehittämiseen liittyvästä yhteistyöstä (8, 10, 11 ja 32 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21) Mahdollinen sanallinen perustelu

-

22) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 2

-

1041/2017

23) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 2

Esityksen pykälässä 32 olisi luontevampaa puhua maakuntien sijaan alueellisista kasvupalveluiden järjestäjästä tai vaihtoehtoisesti mainita maakuntien rinnalla alueiden kehittämisen keskusteluissa edustettuina olevien tahojen joukossa myös kasvupalveluiden järjestämisestä Uudellamaalla vastaava kuntayhtymä.

Uudellamaalla 9 § mukaisessa maakunnan yhteistyöryhmässä tulee olla kasvupalveluja järjestävän kuntayhtymän edustaja.

Luku 3 Kasvupalvelut ja niiden järjestäminen (13–20 §)**24) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi maakunnan vastuusta ja järjestämistehtävistä?**

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kanta

25) Mahdollinen sanallinen perustelu

Palvelutarpeen arvioinnin, palvelujen käyttöön liittyvän neuvonnan ja velvollisuuksista ja etuuksista liittyvän tiedottamisen osalta palvelujen järjestäjän ja tuottajan välinen työnjako jää osin epäselväksi (17 §).

Työnhakija-asiakasta koskevien viranomaispäätösten (18 §) ja asiakasohjauksen prosessin (19 §) erottaminen toisistaan on käytännössä vaikeaa. Lakiehdotuksen mukaan ensiksi mainittu on järjestäjän ja jälkimmäinen ensisijaisesti tuottajan vastuulla. Lakiesitystä tulisi täsmentää niin että asiakasohjauksen vastuista ja viranomaistehtävistä syntyy selkeä kuva.

Lakiesityksen 19 § mukaan kasvupalvelujen järjestäjän on huolehdittava palveluja tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta. Tehtävä on vaikea, kun asiakasrajapinta käytännössä siirtyy palvelujen tuottajalle.

Maakunnallisista kasvupalveluista säädetään sinänsä selkeästi (16 §, 19 §), mutta käytännön tasolla palvelukokonaisuuksien muodostaminen markkinoilta ostettavista palveluista, yhteensovittaminen muiden palveluiden kanssa sekä palvelun tuottajien yhteistyöstä ja siihen kytkeytyvästä palveluiden asiakaslähtöisyydestä huolehtiminen on haaste (vrt. vastaus edellä kysymyksiin 12 ja 13).

26) Tulisiko lailla säätää, mitkä palvelut maakunnan tulee minimissään järjestää?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kanta

1041/2017

27) Mahdollinen sanallinen perustelu

On oikea periaate, että laissa ei säädetä yksityiskohtaisemmin palvelutuotannosta. Toisaalta maakuntien rahoituksen yleiskatteellisuuden vuoksi kasvupalvelujen rahoitus ja siten palvelutuotanto saattavat joissain maakunnissa vaarantua. Tätä kysymystä on arvioitu laivammin vastauksessa kysymykseen 8.

28) Onko lakiluonnoksessa tuotu tarpeeksi selkeästi esiin mahdollisten valtakunnallisten palvelukeskustehtävien (toimitila- ja kiinteistö, talous- ja henkilöstö sekä ICT-tehtävät) suhde maakuntien kasvupalvelutehtäviin?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

29) Mahdollinen sanallinen perustelu

Valtakunnallisten palvelukeskusten rooli jää lakiluonnoksessa epäselväksi.

Valtakunnallisten palvelukeskusten hyödyntäminen pitäisi olla vapaaehtoista (oikeus käyttää) myös siirtymäkauden jälkeen paitsi valtakunnallisten työnvälitysjärjestelmän (työmarkkinatori) ja siihen liittyvien tilastojärjestelmien osalta.

Yksi tärkeimmistä valtakunnallisesti tuotettavista resursseista on valtakunnallisesti järjestetty, digitalisoitu ja eri toimijoille avoin työnvälityspalvelu, "työmarkkinatori". Tämän työnvälityspalvelun aikataulu ja käytettävyys eri osapuolille on yksi uudistuksen avaintekijöistä. Kysymys on erityisen oleellinen kun järjestäminen ja tuotanto eriytetään: eri toimijoille avoin työnvälityspalvelu voi toimia yhdistävänä tekijänä. Ilman sitä riski toiminnan hajanaisuudesta kasvaa. Toimiva, valtakunnallinen työnvälitysjärjestelmä on myös välttämätön yli maakuntarajojen tapahtuvan työvoiman liikkuvuuden kannalta.

30) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 3

-

31) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 3

-

Luku 4 Kasvupalvelujentuottaminen (21 - 24 §)**32) Onko monituottajamalliin pohjautuva ratkaisu tarkoituksenmukainen, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet saavutetaan?**

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

1041/2017

33) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kattavan monituottajamallin soveltuvuutta nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja maahanmuuttajien palveluihin pitää tarkastella kriittisesti. Kasvupalvelujen järjestäjän rooliin kuuluvasta lakiuudistuksen tavoitteita edistävästä palvelukokonaisuuksien hankinnasta ei tässä mittakaavassa ole Suomessa vielä kokemuksia. Riskit liittyvät mm. palvelutarpeen arviointiin, palveluohjaukseen, ja yksittäisen palveluntuottajan tuloksellisuuden ja laadun arviointiin sekä tähän liittyvään hankintaosaamiseen. Näitä kysymyksiä on tarkemmin avattu vastauksissa kysymyksiin 8, 10, 13 ja 25.

34) Säädetäänkö laissa tarpeeksi selkeästi kasvupalvelun tuottajien velvoitteista (huomioiden myös 35 § Hallintomenettely ja julkisuus)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

35) Mahdollinen sanallinen perustelu

Palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen osalta 24 § kirjaukset ovat oikean suuntaisia, mutta niiden toteutuminen edellyttää uudenlaista hankintaosaamista kasvupalvelujen järjestäjältä. Tähän osaamiseen liittyvät puutteet muodostavat riskin sille että asiakastarpeiden sijaan kokonaisuutta ohjaavat yksittäisen tuottajien intressit.

Pykälän 35 osalta kts. 43.

36) Mahdollistaako laki riittävällä tavalla asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

37) Mahdollinen sanallinen perustelu

Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla on jo nyt palvelutarjontaa moniin kasvupalveluihin liittyen. Palvelutarjontaa tulee todennäköisesti paljon lisää sekä kotimaasta että kansainvälisiltä toimijoilta. Markkinapuutetta voi olettaa alkuvaiheessa esiintyvän vaikeasti työllistyvien palveluissa.

Lakiesitystä tulisi täsmentää sellaisten tilanteiden varalta, joissa henkilöasiakkaan valinnanvapaus ja palveluntuottajan palvelukokonaisuus tai -ketju ovat keskenään ristiriidassa

38) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 4

-

39) Yksilöidyt säädosmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 4

-

1041/2017

Luku 5 Palvelujen monimuotoisuus ja yhteiset järjestelmät (25–28 §)**40) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 5**

Pykälissä 25 - 28 ja niiden perusteluissa kuvattu valtakunnallinen tietojärjestelmä (työmarkkinatori) jää lakiesityksen perusteella osin epäselväksi. Tällaisen tietojärjestelmän valmistuminen ajallaan, ja sen toimivuus ja käytettävyys kaikille osapuolille ovat uudistuksen onnistumisen ja palvelujen asiakaslähtöisyyden kannalta avainasia.

Esimerkkinä täsmentämisen tarpeesta voisi mainita 25 § perusteluiden digitaalisten palveluiden ”kattavan kielivalikoiman”. Kasvupalvelu-uudistuksen valmistumisesta vastaavan ministeriön tulisi yksilöidä kielivalikoima lakiesityksessä jotta järjestelmän asiakaslähtöisyyden arviointi näiltä osin olisi mahdollista.

41) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 5

-

Luku 6 Erinäiset säännökset (26–37 §)**42) Tukevatko alueiden kehittämisen keskustelut valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden yhteensovittamista ja alueiden ja valtion yhteistyötä?**

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

43) Mahdollinen sanallinen perustelu

Keskustelut tukevat alueiden ja valtion yhteistyötä. Oleellista on se että keskustelut eivät saa muuttua tuloskeskusteluiksi, jotka rajaisivat alueellisen kasvupalvelujen järjestäjän mahdollisuuksia järjestää kasvupalvelut oman alueensa lähtökohdista, omia tarpeita vastaavalla tavalla.

Uudenmaan kasvupalvelujen järjestämisen valtakunnallisen merkityksen takia on välttämätöntä että kuntayhtymä on edustettuna 31 § alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen neuvottelukunnassa.

Esityksen pykälässä 32 olisi luontevampaa puhua maakuntien sijaan alueellisista kasvupalveluiden järjestäjästä tai vaihtoehtoisesti mainita maakuntien rinnalla alueiden kehittämisen keskusteluissa edustettuina olevien tahojen joukossa myös kasvupalveluiden järjestämisestä Uudellamaalla vastaava kuntayhtymä. Vaikea sanoa, minkälaiseksi alueiden kehittämisen keskustelut ja niiden merkitys tai hyöty muodostuvat. Mukana pöydässä on toimijoita, joita ei ole vielä olemassakaan ja esimerkiksi ministeriöiden intoa ottaa kuntayhtymän näkemyksiä huomioon on vaikea ennakoida.

35 § 2 momentti tulee muuttaa niin, että viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), sovelletaan julkisomisteisten yhtiöiden lisäksi myös yksityisomisteisiin yhtiöihin, niiden tuottaessa tämän lain tarkoittamia palveluja. Lakiesityksessä haetaan markkinoilla palveluita

1041/2017

tuottaville tahoille kilpailuneutraliteettia, joten olisi luontevaa, että julkisuuden säätelyn osalta yhtiötä ei aseteta erilaiseen asemaan sen mukaan, kuka yhtiön omistaa.

Keskitetysti hoidettavien tehtävien osalta (36 §) on varmistettava tehtävien hoidon rahoitus niin, että keskitettävän tehtävän hoitaakseen ottava kasvupalvelujen järjestäjä saa tehtävään erillisrahoituksen.

44) Ohjaavatko kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet riittävästi kasvupalveluiden tuottamista maakunnissa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

45) Mahdollinen sanallinen perustelu

Ohjaavat riittävästi. Yksityiskohtaisempi ohjaus ei ole tarpeen.

46) Onko kasvupalvelutoimijoiden ohjaus- ja valvontaroolit tarpeeksi selkeästi kuvattu, kun otetaan huomioon 20 §:n omavalvonta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

47) Mahdollinen sanallinen perustelu

Palvelujen ohjausta ja seurantatiedon tuottamista koskevat käytännöt varmasti eriytyvät uudistuksen myötä, mikä heikentää eri alueiden tilannetta koskevan, vertailukelpoisen tiedon saatavuutta. Sinänsä päämäärätietoinen omavalvonta palveluiden saatavuudesta, laadusta, asiakastyytyvyydestä, tuloksista ja vaikuttavuudesta on todella tärkeää myös ilman lainsäätäjän asettamaa vähimmäistasoa.

48) Ovatko keskitetysti hoidettavat tehtävät tunnistettu kattavasti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

49) Mahdollinen sanallinen perustelu

-

1041/2017

50) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 6

-

51) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 6

-

Luku 7 Voimaantulija siirtymäsäännöksinä (38–44 §)

52) Uskotteko, että alueellanne esiintyy kasvupalveluiden osalta markkinapuutetta vuonna 2019?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

53) Mahdollinen sanallinen perustelu

Pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeasti työllistyvien palveluissa on erittäin todennäköisesti markkinapuutetta toiminnan alkaessa 2019, kuten esityksessäkin todetaan (s. 51).

Järjestämisen ja tuottamisen eriyttäminen voi johtaa palvelumarkkinoihin, jossa toisistaan erillään ostetaan palveluohjausta ja palvelutuotantoa. Tällaisia markkinoita ei vielä ole, joten mahdollisia markkinapuutteita on vaikeaa ennakoita.

Myös ne palvelut jotka liittyvät sosiaali- ja terveyspalveluihin, ovat vaikeasti ennakoitavissa soiteuudistuksen ollessa vielä monilta osin avoin.

Edelleen, palveluketjujen ja -kokonaisuuksien hankkimiseen liittyviä markkinapuutteita on tässä vaiheessa vaikea yksilöidä, koska tällä hetkellä TE-palveluissa ostetaan ensisijaisesti yksittäisiä palveluita palvelukokonaisuuksien asemesta.

54) Onko markkinapuutteen toteaminen kuvattu riittävällä tavalla lakiesityksessä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

55) Mahdollinen sanallinen perustelu

1041/2017

-

56) Onko uudistuksessa otettu riittävästi huomioon henkilöstön asema?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

57) Mahdollinen sanallinen perustelu

Lakiehdotukseen tulee lisätä vastaavat säännökset koskemaan myös kunnista tai muista kuntayhtymistä mahdollisia siirtyviä toimintoja ja henkilöstöä varten kuin on ehdotettu valtiolta siirtyvien osalta. Myös lisäeläkeoikeuden säilymisestä muutoksessa on syytä tältä osin täydentää esitystä.

Lisäksi lausuntona Espoo esittää, että näihin henkilöstösiirtymiin ei tule luoda erityistä irtisanomissuojaa Paras-hankkeen tavoin. Tämän tyyppinen palvelussuhdeturva vaikeuttaisi merkittävästi toimintojen lakiesityksen mukaista kehittämistä ja siihen liittyviä henkilöstöjärjestelyjä

58) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 7

-

59) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 7

-

1041/2017

Kommentit lakiehdotukseen 2: Laki kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa

60) Vapaamuotoiset huomiot 2. lakiehdotukseen

Lakiehdotus mahdollistaa kasvupalveluiden järjestämisen Uudellamaalla pääkaupunkiseudun, maakunnan ja valtion etujen mukaisesti. Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun muusta maasta poikkeavassa toimintaympäristössä lakiesitys tarjoaa hyvät lähtökohdat asiakaslähtöisten kasvupalveluiden järjestämiseen.

Lain pitää luoda mahdollisuudet hyvälle yhteistyölle Uudellamaalla. Espoon näkemyksen mukaan on hyvä että kuntayhtymän yhtymäkokouksen äänivalta jakaantuu kuntien asukaslukujen suhteessa.

61) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset 2.1 lakiehdotukseen

Lakiesityksen neljännen pykälän toisen momentin mukaan kuntayhtymä voi ottaa hoitaakseen jäsenkunnan yleiseen toimialaan kuuluvia tehtäviä, jos tehtävien hoitamisesta sovitaan kuntayhtymän perussopimuksessa. Sopimusperusteisen, kunnan yleiseen toimivaltaan liittyvien tehtävien hoitaminen kuntayhtymän toimesta tulisi hoitaa kevyemmällä tavalla kuin sopimalla siitä perussopimuksessa. Pykälää tulisi muuttaa siten, että perussopimukseen on kirjattava mahdollisuus sopimusperustaisesti tapahtuvasta tehtävien hoitamisesta kuntayhtymässä. Näin tehtävien hoitamisesta voitaisiin sopia ilman perussopimuksen avaamista.

Lakiehdotuksen 10 §:ään sisältyvä säännös enintään 34 prosentin ääniosuudesta yhtymäkokouksessa tulee poistaa lakiesityksestä. Äänivallan tulee määräytyä kuntayhtymässä kuntien keskinäisellä sopimuksella, jäsenkuntien asukasluvun suhteessa ja vain perustuslain asettamin rajoituksin.

Vapaa sana

62) Mitä muuta haluatte sanoa esitysluonnoksesta

-